

historians tried to prove the belonging of Right-Bank Ukraine and Galicia to the Polish-Lithuanian Commonwealth and to justify the attempts of the Polish revolutionary forces to stir up a rebellion on these lands.

At the end of the 20th century - at the beginning of the 21st century the native and foreign historians are trying to assess the activity of the society objectively. However, there is still no comprehensive monographic study of the problem of the activity of the Union of Polish People in the territory of Ukraine. In 2009 Polish and Russian historians published a collection titled "Stowarzyszenie Ludu Polskiego na Podolu, Wołyniu i w gubernii Kijowskiej. Szymon Konarski" which contained the articles and the documents that shed light on this problem. This collection may form the basis for further study of the activity of the Union of Polish People in the territory of Ukraine.

Key words: «Union of the Polish people», Polish liberation movement, Right-Bank Ukraine, historical literature of the 20th – beginning of 21st century.

УДК 930(477) : 929Грушевський

Н. І. Романцова

СУЧАСНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ В ІСТОРІОГРАФІЧНОМУ ДОСЛІДЖЕННІ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ М. ГРУШЕВСЬКОГО

У статті висвітлюються сучасні методологічні аспекти історіографічних досліджень наукової діяльності М. Грушевського. Розглядаються історіографічні оцінки цього питання у працях українських та зарубіжних теоретиків історичного пізнання початку ХХІ ст. За рахунок цього поглиблюється аналіз наукової спадщини видатного вченого. З'ясовано місце сучасної методології в історіографічних дослідженнях наукової діяльності історика.

Ключові слова: сучасні методологічні підходи, історіографічні дослідження, М. Грушевський, постмодернізм, інтелектуальна історія.

DOI 10.34079/2226-2830-2019-9-25-49-56

Історіографічне пізнання наукової діяльності М. Грушевського обумовлює необхідність застосування модерних методологічних підходів. Це надає можливість більш глибокого історіографічного аналізу наукової проблеми, подолання екстенсивного характеру грушевськознавства. Розробка української історіографії наукової діяльності М. Грушевського ґрунтується на сучасній епістемологічній моделі.

Питання застосування сучасних методологічних підходів у дослідженні наукової діяльності М. Грушевського тією чи іншою мірою аналізували провідні українські грушевськознавці: Л. Зашкільняк [5, 6], В. Тельвак [13, 14], О. Ясь [17, 18, 19] та інші. Аналізуючи методологічні аспекти розвитку грушевськознавства, вони наголошували на необхідності застосування сучасних методологічних підходів, розвитку цього українознавчого напрямку в контексті постмодернізму, інтелектуальної історії.

Науковий інтерес при висвітленні означеної теми становлять студії авторитетних українських та зарубіжних історіографів, теоретиків історичного пізнання, дослідників

проблем інтелектуальної історії: В. Андреева [1], Ф. Анкерсмита [2], Я. Верменич [4], В. Вжосека [3], Я. Калакури [7], І. Колесник [8], Т. Попової [9], Л. Репіної [10, 11], І. Савельєвої [12], А. Філюшкіна [15], Р. Шарт'є [16]. У працях названих вчених аналізуються теоретичні аспекти постмодерністського підходу в історіографічних студіях, важливість інтелектуальної історії як історіографічної практики при висвітленні питань наукової діяльності М. Грушевського.

М. Грушевський як вчений та сучасники, які давали оцінку його науковій діяльності, заявили про себе в добу модерністської методології в історичних дослідженнях. Михайло Сергійович був новатором в українській історіографії. Дослідження його наукової діяльності вимагає так само нових методологічних підходів. Це обумовлює необхідність застосування сучасних методологічних підходів у рефлексії історіографічного пізнання наукової діяльності видатного вченого.

Провідні сучасні теоретики історичного пізнання наголошують на необхідності оновлення методологічних підходів у історичних студіях. У зв'язку з цим становить інтерес думка авторитетної вченої І. Савельєвої про важливість ревізії методологічних засад історіографії XXI ст. [12]. Не можна не погодитися з відомим польським істориком В. Вжосеком, який стверджує, що «історик повинен розуміти ... нові тенденції в галузі методології» [3, с. 168]. Авторитетний фахівець у галузі методології історії Л. Репіна вказує, що «тенденції сучасної історіографії різноманітні та неоднозначні», а це, на її думку, обумовлює інтенсифікацію «порівняльно-історичних досліджень на основі сучасних теоретичних підходів», збільшення багатства «міждисциплінарних зв'язків історичної науки», вплив, який мають на них «революції» в інтелектуальній сфері, в підходах до вивчення минулого і в розумінні предмету та статусу історичної науки». На цій основі здійснюється «концептуалізація історичного знання» [10, с. 11–13].

Непересічна постать М. Грушевського – талановитого вченого, організатора науки, державного діяча, який жив і працював на перетині епох української та світової історії, викликала постійний інтерес з боку історіографів різних епох та методологічних напрямків. Особливо актуальний цей науковий інтерес для нашого часу, коли, за словами Л. Зашкільняка, «українська історіографія переживає складний і неоднозначний період одночасного пошуку «власного обличчя» і «вписування в світове історіописання» [6, с. 17].

У наш час грушевськознавчі студії відбуваються в умовах постмодерністського виклику в розвитку української історичної науки. На цьому наголошує Л. Зашкільняк, вказуючи на значення постмодернізму для розвитку сучасної української історіографії, яка все ще значною мірою зорієнтована на модерністську історіософію позитивізму. Рефлексія щодо наукової діяльності М. Грушевського доводить обґрунтованість висновку сучасного львівського теоретика історичної думки про необхідність «звільнитися від метанаративів, котрі диктували наперед визначене бачення минулого з позицій ідеологізованого сьогодення» [5, с. 29].

Нідерландський вчений Ф. Анкерсміт зазначає, що «перший принциповий закон постмодерністської теорії інформації – це закон її зростання. ... Її важливість в дійсності оцінюється інтелектуальною результативністю. Історіописання дає прекрасну ілюстрацію цього» [2, с. 319]. На думку науковця, головна проблема сучасних істориків полягає в тому, яку позицію потрібно зайняти по відношенню до надмірного видання історичної літератури, «яка поширюється подібно раковій пухлині у всіх галузях історичної науки. ... Скарги на втрату прямого зв'язку з минулим позбавляють нас майбутнього». Виходячи з

цього, вчений зробив висновок, що потрібно знайти «новий, інший зв'язок з минулим» [2, с. 317].

І. Колесник, аналізуючи сучасні тенденції розвитку постмодернізму, зазначає, що в сучасних умовах зростання ролі гуманітарних знань відбувається «нова наукова революція» ХХІ ст., яка сприяє формуванню інноваційного типу мислення [8, с. 37]. На думку вченої, це обумовлює все ширше застосування істориками таких методологічних підходів як нова інтелектуальна історія, соціальноантропологічна історія, соціокультурна історія.

Я. Верменич розвиває думку І. Колесник і наголошує, що «інтелектуальна історія входить нині в систему інших типів сучасної історіографії, таких як соціальна історія, історія повсякденності, нова локальна історія тощо. Характеризуючи інтелектуальну історію як перспективний напрям сучасної української та світової історіографії, Ярослава Володимирівна звернула увагу на те, що вона «досліджує широке коло проблем, пов'язаних з концептуалізацією історичного часу і простору, досліджує всі форми, засоби і інститути інтелектуального спілкування, всі продукти людського інтелекту. За словами вченої, ця історіографічна практика «охоплює історію ідей і ідеологій, філософської, суспільної і політичної думки, природознавства і техніки, соціальних і гуманітарних наук, історію книги і релігії, історію історичної науки, літератури, мистецтва і т.д.» [4, с. 24, 25].

Я. Калакура розглядає класифікацію джерел інтелектуальної історії і в цьому контексті звертає увагу на те, що «складовими інтелектуальної історії виступають джерелознавчі та історіографічні студії, покликані досліджувати весь комплекс відповідних джерел, їх інформаційні ресурси, відслідковувати історію наукової думки, процес нагромадження історичних знань з того чи іншого питання культури, аналізувати творчу лабораторію інтелектуалів, їх біографії, історіософські та світоглядні орієнтири» [7, с. 106–107].

Виходячи зі сказаного, Я. Калакура стверджує, що «сучасна вітчизняна і світова історіографії дедалі більше місця відводять інтелектуальній історії, під якою розуміють той сегмент історичного процесу, що пов'язаний з розумово-творчою діяльністю людей, їх свідомістю, із творчим і приватним життям інтелектуалів, з історією продукування знань та ідей» [7, с. 107].

Інтелектуальна історія відкриває широкі можливості для вивчення великого історіографічного комплексу студій грушевськознавців. Цей методологічний напрямок дозволяє не лише проаналізувати еволюцію історіософських підходів, які застосовували різні вчені тієї чи іншої епохи, але також спрямовує на досягнення мотивації цих досліджень, впливу на їх розвиток суспільних чинників. Сучасні вчені використовують інтелектуальну історію як засіб проникнення у сутність ідейних трансформацій вченого та його дослідників. Суспільні біфуркації, які пережила Україна протягом ХХ ст., наклали значний відбиток на історичні погляди науковців, що досліджували творчість, організаційну та видавничу діяльність М. Грушевського в дуже відмінних історіографічних умовах за його життя, протягом 1930-х – 80-х років та в пострадянський період.

Ці дослідження історіографів можна розглядати як соціальну історію ідей, які аналізуються на рівні ментальності, коли, за словами В. Андреева, сприйняття ідей відбувається «певним соціальним середовищем ... , яке їх несвідомо і безконтрольно змінює, викривляє та спрощує» [1, с. 17]. Такий підхід розкриває історичні умови ідеологізації постаті М. Грушевського в різні історіографічні періоди.

Сучасні вчені – теоретики історичної науки – відзначають важливість виявлення взаємодії між рухом ідей та тим історичним середовищем, в якому вони поширюються. За словами В. Тельвака, «такий підхід ... орієнтує дослідника на вивчення не лише того, як творчі ідеї М. Грушевського сприймалися в науці його часу, але й, що більш важливо – у масовій свідомості сучасників». Віталій Васильович слушно пропонує звернути увагу на вплив позанаукових чинників та життєвих ситуацій на еволюцію творчих задумів Михайла Сергійовича [13, с. 30]. Цей погляд екстраполюється на весь період розвитку грушевськознавства.

Багатошаровий наратив досліджень наукової діяльності М. Грушевського наповнений його суперечливими оцінками. На необхідність подолання екстенсивного характеру грушевськознавства вказує авторитетний сучасний вчений В. Тельвак, наголошуючи, що це створює проблеми для історіографів, оскільки призводить до некритичного сприйняття постаті вченого який зробив винятковий внесок у справу національно-культурного відродження України [12, с. 8].

Серед таких методологічних концепцій, на думку В. Тельвака, своїми можливостями приваблює теоретична модель нової культурно-інтелектуальної історії. На відміну від традиційної історіографії, цей напрям тяжіє до методологічного плюралізму, міждисциплінарності, орієнтує дослідника передусім на дослідження інтелектуальної діяльності і процесів у сфері гуманітарного, соціального та природничонаукового знання в їх конкретно-історичному соціокультурному контексті [13, с. 29].

Л. Репіна звернула увагу на те, що сучасна інтелектуальна історія має «невід’ємну територію», яку становлять «історія знання, історія науки і так звана дисциплінарна історія». Порівнюючи традиційну історію науки з інтелектуальною історією, вчена зазначає, що «нова історіографія науки розглядає її (та інші області знання) як одну з форм суспільної діяльності та частину культури, яка не може досліджуватися в ізоляції від соціального, політичного та інших аспектів інтелектуальної історії» [11, с. 106].

В той же час Л. Репіна зазначає, що «сьогодні можна говорити про новий, постпостмодерністський стан інтелектуальної історії, яка ні в якому разі не пориваючи з історією ідей, займає набагато ширший дослідницький простір і не є напрямом, що спирається на якусь одну наукову парадигму. В ній превалює прагнення об’єднати зусилля фахівців, чиї професійні інтереси пов’язані з дослідженням всіх видів творчої діяльності людини, включаючи її умови, форми та результати – в довгостроковій історичній перспективі. У сучасній інтелектуальній історії є місце і для тих, хто визначає цим терміном своє проблемне поле, і для “нових інтелектуальних істориків”, котрі позначають ним свій особливий підхід до минулого, найважливішою установкою якого є теза про родову спільність літератури та історії як писання, не дивлячись на жанрові відмінності й особливі правила дискурсу, що визначаються двома різними професіями» [11, с. 95].

Питанням щодо місця інтелектуальної історії в історіографічних дослідженнях значну увагу приділила Т. Попова. Вона зазначила, що «современный этап в развитии этой объемной области исторического знания характеризуется различными версиями (сформулированными ее репрезентантами)» [9, с. 144]. На думку авторки, «наиболее перспективной представляется теоретическая модель Р. Шартье – “новая культурно-интеллектуальная история”, но в определенной модификации: с акцентом на изучение исторических категорий мышления, интеллектуальной деятельности и продуктов человеческого интеллекта, исторического развития интеллектуальной сферы, включая ее художественные, гуманитарно-социальные, натуралистические, философские компоненты

в рамках общекультурной парадигмы. Именно исследование когнитивных и рефлексивных аспектов прошлого человеческого опыта составляет особую миссию интеллектуальной истории в рамках внутрипрофессионального разделения труда» [9 с. 145].

Аналізуючи історіографічні аспекти наукової діяльності М. Грушевського на засадах сучасної методології, необхідно мати на увазі думку О. Філюшкіна, який вважає, що з точки зору постмодернізму історик-інтерпретатор, аналізуючи наратив «виступає ніби співавтором тексту, оскільки прочитає його, виходячи з своєї професійної підготовки, світогляду, дослідницьких завдань». Вчений слушно стверджує, що прочитання історика значною мірою не співпадає з тим, що в нього вкладав автор. В принципі немає впевненості в можливості адекватного трактування сучасним істориком тексту, написаного багато століть тому» [15].

Аналізуючи значення інтелектуальної історії як методологічного інструмента в історичних студіях, Р. Шартъє застерігає, що вона «не повинна дозволити впіймати себе в пастку слів, які можуть створити ілюзію, що різні галузі дискурсу чи практики, створені раз і назавжди, що вони відокремлюють об'єкти вивчення, які мають ... різний зміст, ... різні окреслення» [14].

Дослідження сучасних історіографів можна розглядати як соціальну історію ідей, які аналізуються на рівні ментальності, коли, за словами В. Андреева, сприйняття ідей відбувається «певним соціальним середовищем ... , яке їх несвідомо і безконтрольно змінює, викривляє та спрощує» [1, с. 17]. Це допомагає розкривати історичні умови ідеологізації постаті М. Грушевського та його творчості в різні історіографічні періоди.

Оригінальні стильові підходи у методології дослідження в контексті постмодерністської парадигми пропонує О. Ясь. Історіограф стверджує, що «цілісність стилю, зокрема щодо окреслення часової, мистецької чи жанрової належності низки предметів та об'єктів культурного світу, стає визначальною характеристикою його смислу. Важливого значення набуває організуюча функція стилю, котра вимагає розглядати фрагмент мистецького твору чи уривок тексту з перспективи стильової цілісності» [17, с. 11]. Саме з таких позицій автор аналізує серед інших також творчість М. Грушевського. Вчений розглядає «Історію України-Руси» М. Грушевського як один з європейських «національних гранд-наративів» [18, с. 566].

Осмилення стилів мислення відкриває цікавий ракурс рефлексії наукової діяльності М. Грушевського. Для грушевськознавців важливо не лише аналізувати стиль мислення Михайла Сергійовича, але також розглянути стильові підходи вчених-представників різних історіографічних періодів та наукових напрямів. Такий підхід дозволяє історіографу розкрити методологічну орієнтацію праць дослідників наукової діяльності видатного вченого.

Аналіз методологічних засад дослідження питань наукової діяльності М. Грушевського в українській історіографії кінця XIX – початку XXI ст. вказує на необхідність переглянути архаїчні, але досить традиційні для багатьох вчених модерністські методологічні погляди на користь застосування сучасних теоретичних підходів, які орієнтовані на постмодерністське бачення проблеми. Це досить тривалий і складний процес методологічного переосмилення теми.

Грушевськознавство як історіографічний українознавчий проект було започатковане у працях українських діаспорних істориків у другій половині XX ст. у добу постмодернізму, хоча він мало впливав у той час на розвиток цього напрямку. Найбільш активні історіографічні практики вчених-грушевськознавців здобули розвиток наприкінці

XX – на початку XXI ст., коли в умовах кризи постмодернізму, яка має місце в західній історіографії, все більш утверджується постпостмодернізм. У працях сучасних українських методологів історичної науки цей напрям тільки започаткований. Сучасні вітчизняні грушевськознавці у своїх студіях використовують частково ще модерністські або постмодерністські підходи.

Список використаної літератури

1. Андреев В. Интегральный напрям сучасної історіографії: інтелектуальна історія / В. Андреев // Ейдос. - 2005. - Вип. 1. - С. 17 – 23 ; Andrieiev V. Intehralnyi napriam suchasnoi istoriohrafii: intelektualna istoriia / V. Andrieiev // Eidos. - 2005. - Vyp. 1. - S. 17– 23.
2. Анкерсмит Ф. История и тропология: взлет и падение метафоры [Электронный ресурс] / Ф. Анкерсмит // "Электронная библиотека по философии. – Режим доступа : <http://filosof.historic.ru/books/item/f00/s00/z0000879/st000.shtml> ; Ankersmit F. Istoriya i tropologiya: vzlet i padenie metafory [Elektronnyy resurs] / F. Ankersmit // "Elektronnaya biblioteka po filosofii. – Rezhim dostupa : <http://filosof.historic.ru/books/item/f00/s00/z0000879/st000.shtml>
3. Вжосек В. Интерв'ю / В. Вжосек, інт. взяв С. І. Посохов // Харківський історіографічний збірник. - 2013. - Вип. 12. - С. 181-188 ; Vzhosek V. Interviu / V. Vzhosek, int. vziav S. I. Posokhov // Kharkivskiy istoriohrafichnyi zbirnyk. - 2013. - Vyp. 12. - S. 181-188.
4. Верменич Я. Історія ідей та криза історизму / Я. Верменич // Ейдос. - 2005. - Вип. 1. - С. 24 – 27 ; Vermenych Ya. Istoriia idei ta kryza istoryzmu / Ya. Vermenych // Eidos. - 2005. - Vyp. 1. - S. 24 – 27.
5. Зашкільняк Л. Інтелектуальна історія: спроба конвенції (деякі методологічні міркування) / Л. Зашкільняк // Ейдос. - 2005. - Вип. 1. - С. 28 – 35 ; Zashkilniak L. Intelektualna istoriia: sprobа konventsii (deiaki metodolohichni mirkuvannia) / L. Zashkilniak // Eidos. - 2005. - Vyp. 1. - S. 28 – 35.
6. Зашкільняк Л. Про свободу і обмеження в пізнанні минулого: українська історіографія на початку XXI століття / Л. Зашкільняк // Харківський історіографічний збірник. - 2016. - Вип. 15. - С. 14 – 27 ; Zashkilniak L. Pro svobodu i obmezhennia v piznanni mynuloho: ukrainska istoriohrafiiia na pochatku XXI stolittia / L. Zashkilniak // Kharkivskiy istoriohrafichnyi zbirnyk. - 2016. - Vyp. 15. - S. 14 – 27.
7. Калакура Я. Класифікація джерел інтелектуальної історії України / Я. Калакура // Історичний архів. - 2012. - Вип. 8. - С. 106–113 ; Kalakura Ya. Klyasyfikatsiia dzherel intelektualnoi istorii Ukrainy / Ya. Kalakura // Istorychnyi arkhiv. - 2012. - Vyp. 8. - S. 106–113.
8. Колесник І. Культурно-інтелектуальна історія як дзеркало «нової наукової революції» / І. Колесник // Ейдос. - 2005. - Вип. 1. – С. 36 – 45 ; Kolesnyk I. Kulturno-intelektualna istoriia yak dzerkalo «novoї naukovoї revoliutsii» / I. Kolesnyk // Eidos. - 2005. - Vyp. 1. – С. 36 – 45.
9. Попова Т. Историография и интеллектуальная история : симбиоз, диалог, оппозиция, ассимиляция...? (поговорим о наболевшем или утоли мои печали) / Т. Попова // Ейдос. - 2005. - Вип. 1. - С. 138-163 ; Popova T. Istoriografiya i intellektualnaya istoriya : simbioz, dialog, oppozitsiya, assimilyatsiya...? (pogovorim o nabolevshem ili utoli moi pechali) / T. Popova // Eidos. - 2005. - Vip. 1. - S. 138-163.
10. Репина Л. Теоретические новации в современной историографии / Л. Репина // Харківський історіографічний збірник. - 2010. - Вип.10. - С. 10 – 40 ; Repina L.

Teoreticheskie novatsii v sovremennoy istoriografii / L. Repina // Kharkivskiy istoriografichnyy zbirnyk. - 2010. - Vyp.10. - S. 10 – 40.

11. Репіна Л. Інтелектуальна історія сьогодні: методи, проблеми, перспективи / Л. Репіна // Ейдос. - 2005. - Вип. 1. - С. 89 – 106 ; Riepina L. Intelektualna istoriia sohodni: metody, problemy, perspektyvy / L. Riepina // Eidos. - 2005. - Vyp. 1. - S. 89 – 106.

12. Савельева И. Исторические исследования в XXI веке. Теоретический фронт [Электронный ресурс] / И. Савельев // Гефтер. – Режим доступа : <http://gefter.ru/archive/8482> ; Saveleva I. Istoricheskie issledovaniya v XXI veke. Teoreticheskiy frontir [Elektronnyy resurs] / I. Savelev // Gefter. – Rezhim dostupa : <http://gefter.ru/archive/8482>

13. Тельвак В. В. Грушевськознавство: методологічні проблеми поступу / В. В. Тельвак // Краєзнавство. - 2010. - № 3. - С. 28 – 35 ; Telvak V. V. Grushevskoznavstvo: metodologichni problemi postupu / V. V. Telvak // Kraieznavstvo. - 2010. - № 3. - S. 28 – 35.

14. Тельвак В. В. Методологічні проблеми сучасного грушевськознавства / В. В. Тельвак // Південний архів. Сер. : Історичні науки. - 2010. - Вип. 31-32. - С. 8-16 ; Telvak V. V. Metodolohichni problemy suchasnoho hrushevskoznavstva / V. V. Telvak // Pivdennyi arkhiv. Ser. : Istorychni nauky. - 2010. - Vyp. 31-32. - S. 8-16.

15. Филюшкин А. И. «Постмодернистский вызов» и его влияние на современную теорию исторической науки [Электронный ресурс] / А. И. Филюшкин // Топос. Философско-культурологический журнал. - 2000. - № 3. - С. 67-78. – Режим доступа : <http://abuss.narod.ru/Biblio/filjushkin.htm> ; Filyushkin A. I. «Postmodernistskiy vyzov» i ego vliyanie na sovremennuyu teoriyu istoricheskoy nauki [Elektronnyy resurs] / A. I. Filyushkin // Topos. Filososfsko-kulturologicheskij zhurnal. - 2000. - № 3. - S. 67-78. – Rezhim dostupa : <http://abuss.narod.ru/Biblio/filjushkin.htm>

16. Шартье Р. Интеллектуальная история и история ментальностей: двойная переоценка? [Электронный ресурс] / Р. Шартье // Новое литературное обозрение. - 2004. - № 2(66). – Режим доступа : <http://magazines.russ.ru/nlo/2004/66/> ; Sharte R. Intellektualnaya istoriya i istoriya mentalnostey: dvoynaya pereotsenka? [Elektronnyy resurs] / R. Sharte // Novoe literaturnoe obozrenie. - 2004. - № 2(66). – Rezhim dostupa : <http://magazines.russ.ru/nlo/2004/66/>

17. Ясь О. Историк і стиль. Визначні постаті українського історіописання у світлі культурних епох (початок XIX - 80-ті роки XX ст.) : моногр. : у 2-х ч. / О. Ясь; за ред. В.А. Смолія. – Київ : НАН України. Ін-т історії України, 2014. - Ч. 1. - 587 с. ; Yas O. Istoryk i styl. Vuznachni postati ukrainskoho istoriopyssannia u svitli kulturnykh epokh (pochatok XIX- 80-ti roky XX st.) : monohr. : u 2-kh ch. / O. Yas; za red. V.A. Smoliia. – Kyiv : NAN Ukrainy. In-t istorii Ukrainy, 2014. - Ch. 1. - 587 s.

18. Ясь О. Монументальний проект великого наративу М. Грушевського у світлі його дослідницьких стратегій / О. Ясь // Історіографічні дослідження в Україні. - 2012. - Вип. 22. - С. 565-664 ; Yas O. Monumentalniy proekt velykoho naratyvu M. Hrushevskoho u svitli yoho doslidnytskykh stratehii / O. Yas // Istoriohrafichni doslidzhennia v Ukraini. - 2012. - Vyp. 22. - S. 565-664.

19. Ясь О. В. Українські історики у світлі культурних епох і стилів мислення початку XIX – 80-х років XX ст. : автореф. дис. ... докт. іст. наук : спец. 07.00.06 / Олексій Васильович Ясь; НАН України. Ін-т історії України. - Київ, 2014. - 40 с. ; Yas O. V. Ukrainski istoriky u svitli kulturnykh epokh i styliv myslennia pochatku XIX – 80-kh rokiv XX

st. : avtoref. dys. ... dokt. ist. nauk : spets. 07.00.06 / Oleksii Vasylovych Yas; NAN Ukrainy. In-
t istorii Ukrainy. - Kyiv, 2014. - 40 s.

Стаття надійшла до редакції 10.06.2019 р.

N. Romantsova

**MODERN METHODOLOGICAL APPROACHES TO HISTORIOGRAPHICAL
RESEARCHES OF HRUSHEVSKY M. SCIENTIFIC WORK**

The paper proposes modern methodological aspects of historiographical researches of Hrushevsky M. scientific work. Historiographical estimations regarding this issue are studied in Ukraine and abroad by theoretical historians in the beginning of XXI c. Due to it, analysis of scientific heritage of the prominent scientist is deepening. The role of the modern methodology of scientific cognition in historiographical researches of scientific work of the historian is determined.

The aspects of using modern methodological approaches in studying scientific work of Hrushevsky M. at some extent are analyzed by outstanding Ukrainian experts, historians and theoreticians: Zashkilniak L., Kalakura Y., Kolesnyk I., Telvak V., Yas O. and others. Scientific interest of denoted topic is determined by theoretical studies of competent researchers of intellectual history: Andreiev V., Ankersmit F., Wrzosek W., Haidai O., Popova T., Repina L., Savelieva I., Filiushkin A., Chartier R.

Hrushevsky M. as a scientist and contemporaries, who estimated his scientific work asserted themselves at the age of modernist methodology in historical researches. Hrushevsky M. was a pioneer in Ukrainian historiography. Investigation of his scientific work requires new methodological approaches as well. It proves the necessity of using modern methodological approaches towards reflections on historical cognition of Hrushevsky scientific work.

Analysis on methodological considerations of examining Hrushevsky scientific work in Ukrainian historiography in XIX – XXI c. points to the need for reviewing archaic but also traditional for many scholars modernistic approaches, aimed at post modernistic interpreting of the subject. It is an enduring and complicated process of methodological reinterpretation of the issue.

Hrushevsky science (Hrushevskoznavstvo – ukr.) as a historiographical project comes from the papers of Ukrainian diaspora historians in XX c, at the post modernistic age, even though it did not affect much on it. The most effective historiographical practices of Hrushevsky science followers were developed in XX – XXI c. At the time of post modernistic crisis, that happened in western historiography, most modernist was more convincing. In the works of Ukrainian methodologists of historical science this current has just been implemented. Modern Ukrainian Hrushevsky science followers partially use either modernistic or post modernistic approaches.

Key words: *modern methodological approaches, historiographical researches, Hrushevsky M., post modernism, intellectual history.*